

Vattenbruks- och fiskerinäringssenheten

Underlag från Jordbruksverket - regeringsuppdrag om utvärdering av den gemensamma fiskeripolitiken

Bakgrund

Jordbruksverket har blivit ombudat av Havs- och vattenmyndigheten att komma med inspel till utvärderingen av den gemensamma fiskeripolitiken bland annat i frågor som handlar om den blå värdekedjan, livsmedelsförsörjning och innovation.

Givet den korta tidsramen som getts för inspelet har Vattenbruks- och fiskerinäringssenheten tagit fram medskick baserat på tidigare regeringsuppdrag där förutsättningarna för livsmedelsproduktion i den blå värdekedjan varit centrala. Frågor som Havs- och vattenmyndigheten önskar få svar på är bland annat:

Vad ändra/förbättra i grundförordningen? Vad viktigt hålla kvar? Hur stärka genomförandet för blå ekonomi? Finns det något som kopplar till en robust och resurseffektiv blå värdekedja (som bidrar till sysselsättning, hållbar livsmedelsförsörjning och innovation) i grundförordningen i dag. Bör ändringar göras redan i målformulering för att stärka upp delen om blå ekonomi?

Jordbruksverkets synpunkter

I regeringsuppdrag ”Vägen framåt mot mer livsmedel av svenskfångad sill och skarpsill”¹ pekar vi på att det är tydligt att fiskeförvaltningen inte har beaktat hela värdekedjan vid förvaltningsbeslut. Den gemensamma fiskeripolitiken enligt förordning (EU) 1380/2013 har tydliga målsättningar att fisket ska bidra till hela livsmedelskedjan, inklusive beredningsindustrin för livsmedelsprodukter.

I förordningen framgår följande mål:

¹ Vägen framåt mot mer livsmedel av svenskfångad sill och skarpsill. Rapport 2023:8.

https://www2.jordbruksverket.se/download/18.23959e2918de88ab3105032/1709117015212/ra23_8v3.pdf

- Beaktandesats 12 anger att fisket ska bidra till att minska unionens beroende av livsmedelsimport samt ska skapa direkta och indirekta arbetstillfällen samt främja ekonomisk utveckling i kustområdena.
- Artikel 2. 5 c anger att den gemensamma fiskeripolitiken särskilt ska skapa förutsättningar för att göra branschen för fångst och beredning av fisk, samt den landbaserade verksamhet som är knuten till fisket, mer ekonomiskt bärkraftiga och konkurrenskraftiga.
- Artikel 2. 5 f anger att den gemensamma fiskeripolitiken ska bidra till en rimlig levnadsstandard för de som är beroende av fiskerinäringen, med beaktande av kustnära fiske och socioekonomiska aspekter.
- Av artikel 2. 5 g framgår att den gemensamma fiskeripolitiken ska bidra till en effektiv och öppen inre marknad för fiskeri- och vattenbruksprodukter och bidra till att säkerställa likvärdiga förutsättningar för de fiskeri- och vattenbruksprodukter som saluförs i unionen.
- Artikel 2. 5 h anger att den gemensamma fiskeripolitiken ska ta hänsyn till både konsumenternas och producenternas intressen.

Jordbruksverket anser att dessa målsättningar bör vara centrala i genomförandet av fiskeripolitiken. Under pågående utvärdering ser vi att det är viktigt att GFP:n utvärderas särskilt i ljuset av dessa. Inför kommande fiskeripolitik ser vi också att målsättningarna bör stärkas. Jordbruksverket vill också att den nationella fiskeriförvaltningen utvärderas i ljuset av dessa målsättningar.

I samma regeringsuppdrag (kapitel 2.2) beskrivs ramarna för förvaltningen och verktygen för beståndsuppskattning. En åtgärd som Jordbruksverket lyfter fram i uppdraget är:

”Tillsammans med övriga mål bör råvara till beredningsindustrin vara ett av fiskförvaltningens mål. Detta innebär bland annat att förvaltningen behöver beakta och bidra till en sund storleksfördelning inom bestånden som svarar mot beredningsindustrins behov.”

Enligt målen i den gemensamma fiskeripolitikens ska den gemensamma fiskeripolitiken tillämpa försiktighetsansatsen i fiskeriförvaltningen och säkerställa att nyttjandet av levande marina biologiska resurser sker på ett sådant sätt att populationerna av skördade arter återställs till och bevaras över nivåer som säkerställer en maximal hållbar avkastning (MSY). MSY är ett beräknat mått på det högsta uttag som kan göras ur ett bestånd utan att det avsevärt påverkar beståndets förmåga till fortplantning (rekrytering).

Det finns EU-beslutade förvaltningsmål om en sund storleksstruktur för de kommersiella fiskebestånden, vilket är en av normerna i havsmiljödirektivet. Dessa används dock inte på samma sätt som MSY-målet (maximum sustainable yield). I fisket på sill och strömming är både de nationella miljömålen och målen inom havsmiljödirektivet centrala.

Förvaltningsmålet om en sund storleksstruktur är central för fiskens primära roll i själva ekosystemet men också för att bättre möta beredningsindustrins behov av rätt storlekar. Enligt uppgift från SLU kan storleks- och åldersstrukturen hos ett bestånd förskjutas mot mindre och yngre individer på bara några få år, beroende på hur högt fisketrycket är. Att få tillbaka en tidigare storleksstruktur är däremot en lång process, vilken kräver markant reducering av fisketrycket över lång tid.

Nuvarande hantering med förvaltning enligt MSY leder till att storleksfördelningen hos individer inom bestånden inte beaktas på ett sådant sätt som vore önskvärt för att säkerställa beredningsindustrins behov.

Jordbruksverket anser att Sverige bör aktivt verka för att förvaltningsmålet om en sund storleksstruktur bör införlivas i kommande fiskeripolitik. Konsekvenserna av att inte införliva det målet riskerar annars att bli att råvara till beredningsindustrin på sikt inte kan tillgodoses då fiskarna är för små i storlek.

Jordbruksverket lyfter också detta i regeringsuppdrag ”Handlingsplan för mer mat av pelagisk fisk”²:

”Sverige bör förespråka att när fiskemöjligheter fastställs så ska dessa beakta också storlekssammansättningen inom beståndet och övriga ekosystemeffekter.”

Andra åtgärder vi lyfter är:

- I såväl det nationella arbetet som det internationella bör ambitionen vara att begränsa den årliga variationen i fiskemöjligheter som får fiskas inom ramarna för hållbar förvaltning.
- Säl- och skarvpopulationer bör förvaltas på ett sätt som ger en bra balans mellan bevarade ekosystem och möjligheterna att bedriva fiske för humankonsumtion.

Ytterligare medskick är att i båda regeringsuppdragen beskrivs förutsättningarna för den blå värdekedjan (för sill och skarpsill) vilket kan ge Havs- och vattenmyndigheten inspiration i utvärderingsarbetet.

² Handlingsplan för mer mat av pelagisk fisk. RA24:9

https://www2.jordbruksverket.se/download/18.67adb56619221c5d2cbb27f/1727420458264/ra24_9.pdf

Vattenbruks- och fiskerinäringsenheten bedömer att ovanstående inspel i stora drag även är giltigt även för det demersala fisket och dess målarter.

Detta underlag är framtaget av Lina Waara vid Vattenbruks- och fiskerinäringsenheten och avstämt med enhetschef Maria Gustafsson.